

FORENSISCHE PSYCHIATRIE

Nu ben ik zijn stem

Na elk incident barst het maatschappelijk debat los of daders met ernstige psychiatrische problematiek nog uitzicht moeten hebben op terugkeer in de maatschappij.

Geertje Paaij praat hierover met Carla. Haar zoon Gerard bedreigde in de metro een medereiziger met een mes. In zijn psychose hoorde hij stemmen die hem belaagden. Gerard is ontslagen van rechtsvervolging, maar kreeg een maatregel opgelegd en wordt behandeld in een forensisch-psychiatrische kliniek.

Voor naasten

Mensen die vanuit hun psychose een delict hebben gepleegd komen met justitie in aanraking en belanden in de forensische psychiatrie. En terwijl zij zelf zijn afgesloten van de buitenwereld moeten hun naasten, vaak van de ene dag op de andere, hun weg zien te vinden in een nieuwe wereld met andere instellingen, andere zorg, andere wetten.

Voor deze familieleden schreef Ypsilon de brochure **Psychose, forensische zorg en familie**. Op 1 januari 2020 gaat de nieuwe 'Wet forensische zorg' in. Ypsilon zal de brochure op dat punt herzien.

De brochure is te bestellen en te downloaden via www.ypsilon.org/forensischezorg

'Ik knok ervoor dat Gerard uiteindelijk een beschermde woonplek krijgt waar hij met zijn beperkingen een actief leven kan leiden.'

Carla's 28-jarige zoon Gerard was afgestudeerd in de *cyber security* en zijn eigen bedrijf begonnen. Carla dacht dat het hem voor de wind ging tot ze merkte dat hij hallucineerde. 'Ik dacht: Wat is er toch met hem aan de hand? Ik ben verpleegkundige maar had totaal niet door dat hij afstevende op een psychose.'

Gerard werd opgenomen in een ggz-instelling en kreeg de diagnose schizofrenie. 'Hij kreeg antipsychotica waardoor de psychose verdween. Toen vond hij dat hij zijn pillen niet meer nodig had omdat hij beter was. Hij werd zodanig psychotisch dat hij volkomen uitgeput raakte. Die stemmen joegen hem een enorme angst aan. Zijn daad in de metro

werd ingegeven vanuit de redenering dat de politie hem dan zou beschermen tegen zijn kwelgeesten.'

Levenslijn

'De eerste drie maanden verbleef mijn zoon in een Huis van Bewaring waar hij verschillende suïcidepogingen deed. Na overleg met een psychiater werd hij overgeplaatst naar een penitentiair psychiatrisch centrum. Daar kreeg hij een hoge dosering antipsychoticum. Hij veranderde in een zombie.' Carla had regelmatig contact met een forensisch psycholoog. 'Als ik na een bezoek ongerust naar huis reed, kon ik haar altijd bellen of mailen. Als familie werden wij echt gehoord én gezien.'

Carla's gezin zette een bezoekenkring op zodat hij elke week verzekerd was van bezoek. 'Dat was zijn levenslijn. We merkten dat wij als familie daarin een uitzon-

dering waren. Het blijft vreselijk om je kind in detentie te moeten bezoeken terwijl je weet dat hij geen crimineel is, maar heel erg ziek.'

Berouw

Ruim een jaar na het delict deed de rechtbank uitspraak. 'Gerard voerde zelf het woord. Hij hield een betoog van tien minuten waarin hij berouw toonde en uitlegde dat zijn daad een schreeuw om hulp was. Hij was zo bang voor die stemmen dat hij geen andere manier zag om hulp te krijgen.' Zijn betoog maakte indruk op de rechtbank die van oordeel was dat Gerard ontoerekeningsvatbaar was ten tijde van het delict. Hij werd ontslagen van rechtsvervolging, maar kreeg een maatregel conform artikel 37 van het Wetboek van Strafrecht opgelegd. Die hield in dat hij voor de duur van maximaal één jaar moest worden behandeld in een forensisch-psychiatrische kliniek (FPK, red.).

Carla: 'Pas vier maanden later was er voor Gerard een plek.' Een marteling. 'De wachtlijsten zijn enorm. Door de bezuinigingen wordt er geen zorg op maat geleverd. Gerard is depressief, futloos en komt niet tot actie. Eigenlijk zou hij een coach moeten hebben die hem aanspoort en bijvoorbeeld met hem gaat lopen.'

Pionnen

Onlangs gaf de FPK aan dat Gerard bij hen niet op de goede plek zit. 'Het beveiligingsniveau is te hoog in verhouding tot het delict dat hij heeft gepleegd. Dat betekent dat zijn plek te veel geld kost. Eigenlijk zou hij een niveau lager - een forensisch-psychiatrische afdeling (FPA, red.) - moeten worden geplaatst. Het voelt voor mij alsof we pi-

onnen op een groot bord zijn waarmee heen-en-weer wordt geschoven.'

Uitzicht op een ontslagdatum is er niet. De rechtbank heeft weliswaar één jaar dwangverpleging opgelegd, maar Gerard dreigt de dupe te worden van koudwaterrees in de forensische zorg sinds de zaak Anne Faber, gevolgd door andere delicten die tot beroering leidden in de samenleving.

Carla: 'Gerards psychiater zegt dat hij garant moet staan voor Gerard en hem niet zomaar op straat kan zetten. De wachttijd voor een beschermde woonplek voor mensen met psychosegevoeligheid is wel vijf jaar.

Mijn zoon wil zijn leven terug, gedraagt zich voorbeeldig en kreeg al snel privileges. Zo mag hij boodschappen doen, de stad in en was ook op het 60-jarig huwelijksfeest van zijn grootouders. Wat aan hem knaagt, is dat er geen eind in zicht is. Hij is bang dat hij daar nog jaren moet verblijven. Inmiddels slikt hij antidepressiva.'

Achter een deurtje

Carla's huwelijk is gestrand door alle spanningen rondom Gerard. Ze is verhuisd en probeert een nieuw leven op te bouwen.

'De FPK kent het begrip triadisch werken niet. Zij blijven hameren op autonomie van de 'cliënt' in plaats van zich te verdiepen in de (negatieve) symptomen van schizofrenie. Via Ypsilon heb ik hierover veel informatie gekregen. Ik bel ook regelmatig met de advieslijn als ik met de handen in het haar zit. Zij geven goede tips en denken mee.

Mijn eigen leven heb ik weer aardig op de rit. Er zijn dagen dat ik Gerard 'achter een deurtje' zet dat ik de volgende dag weer opendoe. Dan denk ik: vandaag is voor mij.'

Carla laat haar zoon nooit vallen: 'De protocollendrift is enorm in de forensische zorg. Die staat ver af van de realiteit waarmee wij als ouders te dealen hebben. Ik ben forensisch moe, maar daar is geen oog voor.

Wat gebeurt er met Gerard als een beschermde woonplek geen optie is? Komt hij dan onder de hoede van een regionale ggz-instelling met eens in de zoveel tijd bezoek van een casemanager? Wie helpt hem dan zijn leven weer op de rails te krijgen en om te gaan met zijn beperkingen? Het vooruitzicht van anoniem wonen baart mij grote zorgen. Gerards leven kent nu een fragiel lijntje omhoog, maar door zijn psychosegevoeligheid zal er ooit weer een moment komen dat zich een dalende lijn aandient. En dan?'

Pizza

Monter: 'Vandaag ga ik naar hem toe en neem hem mee naar een pizzeria. Dat vind ik fijn en tegelijkertijd voelt het dubbel, want daarna moet ik hem toch weer terugbrengen. Het enige wat ik nog kan, is er voor hem zijn en strijden voor een beschermde woonplek binnen afzienbare tijd.

Een medepatiënt op de FPA zei tegen me dat hij jaloers is op Gerard, omdat hij vaak bezoek krijgt. Deze man bestaat niet meer voor zijn familie. 'Niemand kijkt meer naar me om', zei hij. Zo schrijnend.'

Geertje Paaij | yn@ypsilon.org

Carla en Gerard zijn gefingeerde namen.